

Rajat räiskeelle -kansalaisaloite ilotulitteiden haittojen vähentämiseksi avattiin tänään

TIEDOTE

Julkaisuvapaa 4.12. klo 13.00

Neljätoista eläin-, terveys-, potilas- ja vammaisjärjestöä avasi tänään 4.12.2018 Rajat räiskeelle -kansalaisaloitteen ja sitä tukevan kampanjan, jonka tavoitteena on merkittävästi vähentää ilotulitteiden aiheuttamia terveys-, hyvinvointi- ja ympäristöhaittoja. Aloite rajaisi luokkien F2 ja F3 ilotulitteiden käytön siirtymäajalla vain ammattilaisten käyttöön.

Ilotulitteet aiheuttavat kansalaisille joka vuosi vakavia silmävammoja, esimerkiksi viime vuodenvaihteessa 12 silmävammaa. Ilotulitteiden käyttö aiheuttaa myös muita vammoja, kuten kuulo- ja palovammoja. Ilotulituksesta aiheutuu vuosittain myös noin sata tulipaloa ja merkittäviä omaisuusvahinkoja. Ilotulitteet myös heikentävät ilmanlaatua ja kuormittavat ympäristöä sekä aiheuttavat lukuisille eläimille voimakasta stressiä ja pelkoa.

Rajat räiskeelle -kansalaisaloitekampanjan tavoitteena on, että ilotulituksia saavat siirtymäajan jälkeen järjestää ainoastaan ammattimaiset, luvan saaneet ilotulittajat. Aloite ei puuttuisi F1-luokkaan kuuluvien pyroteknisten tuotteiden, kuten tähtisadetikkujen kuluttajakäyttöön.

– On kiistatonta, että ilotulitteiden käyttö aiheuttaa joka vuosi merkittävää haittaa ja vaaraa suurelle määrälle ihmisiä ja eläimiä ja kuormittaa ympäristöä. Ilotulitteiden aiheuttamat vammat ja haitat liittyvät yleensä niiden kuluttajakäyttöön. Ilotulitteet eivät ole kuluttajille välttämättömiä tuotteita ja niiden käyttöön liittyy riskejä. Näiden ongelmien ratkaisemiseksi yksinkertaisinta ja tehokkainta olisi sallia ilotulitteiden käyttö vain ammattilaisille, sanoo kansalaisaloitteen yksi alullepanijoista, Helsingin eläinsuojeluyhdistys HESY:n puheenjohtaja **Hannele Luukkainen**.

Silmävammat ja muut henkilövahingot aiheuttavat kustannuksia yhteiskunnalle

Osaamattomissa käsissä ilotulitteet voivat olla vaarallisia niitä käyttäville ihmisille ja ilotulituksia katseleville sivullisille. Tämä johtuu ensisijaisesti siitä, että ilotulitteita käyttävät kuluttajat eivät ole ammattilaisten tavoin perehtyneitä ilotulitteiden käyttöön. Kuluttajat voivat käyttää ilotulitteita myös tahallaan väärin. Ilotulituksen rajoitteet eivät ole vähentäneet haittoja riittävästi.

– Ilotulitusta on rajoitettu vuonna 2009, mutta rajoitukset eivät ole poistaneet ilotulitteista aiheutuvia silmävammoja. Vuosikausien valistustyöllä silmävammojen määrä on saatu laskemaan, mutta vammautuneiden määrässä ei näytetä pääsevän nykyistä tasoa, keskimäärin noin 10–20 vuosittaista silmävammaa, alemmas. Vammautuneista noin kolmasosa on lapsia ja nuoria. Uudestavuodesta 2000 lähtien uuteenvuoteen 2018 asti ulottuvana aikana silmävammoista on koitunut yhteiskunnalle noin 1,5 miljoonan euron kustannukset, sanoo Suomen Lääkäriliiton varatoiminnanjohtaja **Hannu Halila**.

Ilotulitteista aiheutuu myös muita henkilövahinkoja, kuten käsi-, kuulo- ja palovammoja sekä ruhjevammoja kasvoihin. Ilotulitteiden äänenpaine voi olla 110–170 desibeliä, jolloin jo hetkellinen tai lyhytaikainen altistuminen melulle voi aiheuttaa kuulovamman. Jo 85 desibelissä melun taso muuttuu haitalliseksi, ja pitkäaikainen altistus melulle voi vahingoittaa kuuloa.

Tulipalot ja omaisuusvahingot viranomaisten huolena

Ilotulituksesta aiheutuu tulipaloja ja omaisuusvahinkoja. Pelastusopiston tilastojen mukaan pelastuslaitokset on hälytetty paikalle viime vuosina keskimäärin 120 kertaa vuodessa ilotuliteperäisen tulipalon takia. Näiden palojen omaisuusvahinkojen on arvioitu olevan keskimäärin 580 000 euroa vuodessa. Yhdestä sammutustyöstä yhteiskunnalle aiheutuvien kulujen arvioidaan olevan noin 3 000–10 000 euroa.

Kuluttajien ilotulitteiden käytön kieltäminen vapauttaisi pelastusviranomaisten ja poliisin resursseja muuhun käyttöön. Ilotulitteiden käyttöön liittyy sammutus- ja pelastustehtävien lisäksi valvontatöitä ja hakemusten käsittelyä, jotka työllistävät viranomaisia.

Ilotulitus on eläimille päiväkausien stressi

Ilotulitus aiheuttaa lukemattomille eläimille suurta stressiä. Monet eläimet kokevat ilotulitteiden paukkeen, välähdykset ja ruudin hajun uhkaavina. Koska ilotulitteiden käyttöaika ei läheskään aina noudateta, eläinten stressitila voi kestää useiden päivien ajan. Ilotulitteiden vaikutus ulottuu ulkona elävien luonnonvaraisten eläinten lisäksi myös sisätiloihin, talleihin ja navettoihin.

– Ilotulitteet stressaavat erityisen paljon herkkäkuuloisia hevosia. Ilotulitus aiheuttaa ongelmia monilla hevostalleilla, joissa on päivystettävä ilotulitusnäytösten aikana siltä varalta, että levottomasti käyttäytyvät hevoset vahingoittavat itseään karsinan rakenteisiin. Pillastunut, karkuun päässyt hevonen on vaarallinen liikenteelle ja on suuressa vaarassa loukkaantua, sanoo Suomen Hippoksen asiantuntijaeläinlääkäri **Reija Junkkari**.

Ilotulitteita pelkääville koirille määrätään tyypillisesti rauhoittavia lääkkeitä, mistä aiheutuu kuluja lemmikin omistajille. Esimerkiksi Ruotsin Kennelliiton arvion mukaan 35 000 koiraan tarvitaan siellä psykiatrikäsittelyä vuosittain ilotulitteiden takia.

Ilotulitteet stressaavat tuotantoeläimiä todennäköisesti samalla tavoin kuin lemmikkieläimiä. Tuotantoeläimillä on harvoin mahdollisuutta toteuttaa lajinmukaista pelkokäyttäytymistään esimerkiksi piiloutumalla. Myös luonnoneläimet kärsivät ilotulituksesta. Esimerkiksi pesivät linnut saattavat hylätä pesänsä ja poikasensa ja pelästyneet linnut voivat törmätä voimalinjoihin ja rakennuksiin.

– Tieteellinen näyttö antaa viitteitä siitä, että äkillisillä kovilla äänillä on moninaisia haitallisia vaikutuksia eläimiin. Ilotulitteiden käytön salliminen vain ammattilaisille edistäisi merkittävästi lukuisten eläinten hyvinvointia, sanoo Opaskoirayhdistyksen puheenjohtaja **Mika Tolvanen**.

Ilotulitteista aiheutuu haittaa ympäristölle ja ilmanlaadulle

Ilotulitteet ovat merkittävä hengitysteitä ärsyttävien pienhiukkasten ja kaasujen lähde erityisesti suurissa kaupungeissa. Pienhiukkasia pidetään erityisen haitallisina terveydelle, sillä ne pääsevät tunkeutumaan syväälle hengitysteihin. Lyhytaikaiset korkeat pitoisuudet voivat aiheuttaa oireiden pahenemista tai kohtauksia astma- ja sydänsairauksista kärsiville sekä haittaa herkille väestöryhmille. Pienhiukkasilta ja erilaisille ärsyttävillä yhdisteillä herkat väestöryhmät muodostavat 20–25 % koko väestöstä.

Ilotulitteet eivät saastuta vain ilmaa. Niistä jää maastoon roskaa, kuten muovihylsyjä, sirpaleita ja keppejä. Jos ilotulitteita ammutaan vesialueiden jälle, päätty ilotulitteista syntyvä jäte jäiden

sulaessa vesistöön. Ilotulitteiden kuluttajakäytön kieltäminen vähentäisi merkittävästi ilotuliteroskan määrää. Ilotulitejätteen korjaamisen kustannukset jäävät kuntien maksettavaksi. Tämä summa on pois kaupungin muusta ympäristön hoidosta.

Ilotulitteet aiheuttavat vaaraa myös niiden parissa työskenteleville valmistusmaissa ja niiden valmistuksessa voidaan käyttää lapsityövoimaa.

- Kun otetaan huomioon ilotulitteiden haitat, olisi ilotulitteiden käytön aiheuttamien riskien hyväksyttävyyden saatava demokraattisen päätöksenteon arvioitavaksi. Tällä kansalaisaloitteella halutaan turvata siis myös demokratian toteutumista, sanoo HESY:n Luukkainen.

Lisätietoa:

- Rajat räiskeelle -kansalaisaloitekampanja alkaa 4.12.2018. Nimien kerääminen kansalaisaloitteeseen päättyy 4.6.2019. Jotta aloite pääsee eduskuntakäsittelyyn, sen on kerättävä vähintään 50 000 äänioikeutetun suomalaisen allekirjoitukset kuuden kuukauden aikana.

- Kansalaisaloitekampanjassa ovat mukana Allergia-, iho- ja astmaliitto, Helsingin Eläinsuojeluyhdistys HESY, Kuuloliitto, Näkövammaisten liitto, Opaskoirayhdistys, SEY Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto, Suomen Eläinlääkäriliitto, Suomen Eläinoikeusjuristit, Suomen Hippos, Suomen Kennelliitto, Suomen Kissaliitto, Suomen Lääkäriliitto, Suomen Palovammayhdistys ja Suomen Ratsastajainliitto.

- Kansalaisaloitteessa ehdotetaan, että pyrotekniikkadirektiivissä tarkoitettujen luokkiin F2 ja F3 kuuluvien ilotulitteiden eli viihdekäyttöön tarkoitettujen pyroteknisten tuotteiden myyntiä ja käyttöä rajoitetaan siten, että jatkossa vain vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005, kemikaaliturvallisuuslaki) 94 §:ssä tarkoitettu ilotulitusnäytöksen järjestäjä saisi järjestää ilotulitusnäytöksiä ja käyttää edellä mainittuja pyroteknisiä tuotteita. Esityksessä ehdotetaan siis, että F2- ja F3-luokkiin kuuluvien pyroteknisten tuotteiden kuluttajakäyttö kielletään.

- Ehdotuksessa ei puututtaisi F1-luokkaan kuuluvien pyroteknisten tuotteiden kuluttajakäyttöön. Jatkossakin kuluttajat voisivat siis käyttää tuotteita, jotka aiheuttavat erittäin vähäistä vaaraa ja ovat melutasoltaan merkityksettömiä ja jotka on tarkoitettu käytettäväksi rajatulla alueella tai asuinrakennuksessa. Tällaisia tuotteita ovat esimerkiksi tähtisadetikut.

Allekirjoita kansalaisaloite sivuilla www.kansalaisaloite.fi/fi/aloite/3573

Kansalaisaloitekampanjan verkkosivut: www.rajatraiskeelle.fi

Kampanja Facebookissa: <https://www.facebook.com/rajatraiskeelle/>

Haastattelut ja lisätiedot:

Hannele Luukkainen, puheenjohtaja, Helsingin eläinsuojeluyhdistys HESY ry, hannele.luukkainen@clarinet.fi, p. 040 547 7770

Hannu Halila, varatoiminnanjohtaja, Suomen Lääkäriliitto, hannu.halila@laakariliitto.fi, p. 0500 459 955

Reija Junkkari, asiantuntijaeläinlääkäri, Suomen Hippos,
reija.junkkari@hippos.fi, p. 040 354 0338

Mika Tolvanen, puheenjohtaja, Opaskoirayhdistys,
mikatolvanen@kolumbus.fi, p. 050 4328 431